

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo

22.01.2016
Deres referanse: 15/5178-1

Svar på høringsnotat

«Forslag til endringer i regelverket for å legge til rette for landbasert oppdrett»

NOAH - for dyrs rettigheter har innvendinger mot Nærings- og fiskeridepartementet endrede satsning fra intensivt dyrehold til høyintensivt dyrehold med landbasert oppdrett og levendelagring av villfisk i kombinasjon med på fangstbasert akvakultur. Fisk har beskyttelse som er underlagt Dyrevelferdsloven. Ved Dyrevelferdsloven er fisk likestilt dyrene i andre grener av landbrukets produksjon av mat. Høyintensiv prosess betyr at det blir enda høyere dyretetthet hvilket innebærer enda sterkere kompromiss for dyrevelferd. Det ovennevnte høringsnotatet må ses sammenheng med «nye regler om fangstbasert akvakultur og levendelagring av vill fisk». NOAH mener at det er særlig uforsvarlig med grep som å endre og oppheve «akvakulturdriftsforskriften §§ 25 og 46 om fisketetthet ved å øke den øvre grensen for tetthet på 25 kg/m³» – begrunnet i «mulighet for overvåking og kort oppholdstid.» Bekymringen begrunnes i uklar begrepsbruk. Ved bruk av begrepet «forsvarlig tetthet» tolkes «forsvarlig» som regel fra næringsutøvers skjønn begrunnet i næringshensyn og ikke sett ut i fra dyrevelferdshensyn og Dyrevelferdsloven.

NOAH observerer regjeringens store satsning på forskning på havbruk og akvakultur – sammen med den høye politiske satsningen på næringsutvikling. Inntrykket av at forskernes synspunkter ikke blir hørt er meget betenkelig. Dette gjelder særlig når forskere ikke blir hørt om forbedringspotensialet innen dyrevelferd. Det er, etter NOAHs oppfatning, uakseptabelt at norske myndigheter satser på å bli «teknologiledende» og samtidig legger opp til praksiser som innebærer å ignorere Dyrevelferdsloven. Høringsnotatets bygger på at for «norsk laksenærings langsiktige konkurransedyktighet er det viktig at næringen fortsetter å være teknologiledende.» NOAH - for dyrs rettigheter har for eksempel sterke motforestillinger mot at «teknologiledende prosesser» fra næringa skal gjennomføres med dispensasjon fra bedøvelseskravet. En slik dispensasjon fremstår særlig uforståelig sett i lys av forskere ved Sintefs uttalelser om at: «Elektrobedøveren er enkel å montere og kan plasseres over transportbåndet ombord i en tråler, er verken dyrt eller vanskelig, og gir stor effekt for både arbeidsmiljø, produktkvalitet og dyrevelferd.»¹

På tross av forslaget om å ta inn en henvisning til Dyrevelferdsloven i laksetildelingsforskriften § 30 første ledd bokstav c, som NOAH støtter, er NOAH bekymret for etableringsprosesser som er både «løpende og vederlagsfrie». Forskerne bak rapporten «Laks på land» stiller relevante spørsmål og beskriver at landbaserte resirkulasjonsanlegg er på primær- og pilotstadiet. NOAH er bekymret for at forskernes innspill ikke tas til etterretning. Eksempelvis viser rapporten til at: «Det hevdes at landbaserte anlegg, hvor produsenten i prinsippet kan ha full kontroll med vanntilførsel og utslipp ville løst de fleste problemene men hensyn til både utslipp av organiske material, lakselus, spredning av sykdommer, giftige alger, maneter og rømming av fisk. (Braaten 2010). Erfaringene så langt, både fra settefiskanlegg og fra kommersielle matfisk anlegg i andre land indikerer at dette så langt er en for optimistisk vurdering. Erfaring viser at landbasert oppdrett i seg selv ikke hindrer fisken fra å rømme, og både vanntilførsel og produksjonsmiljøet tilsier at både utslipp og sykdom kan være

¹ <http://forskning.no/hav-og-fiske-fiskehelse-smertelindring/2016/01/vil-bedove-torsken-for-avlivning>

utfordringer.»² Høringens avsnitt «3.1 Areal- og miljømessige konsekvenser» gjenspeiler Braatens utsagn (2010) og imøteser ikke forskernes vurdering i rapporten som regjeringen bestilte. NOAH er derfor bekymret for hensikten bak regjeringens bestilling av rapporten.

Videre er NOAH betenkt i forhold til at det, «i en egen prosess vinteren 2016» skal lempes på krav til forsøksvirksomhet – i en hverdag der havbruks- og oppdrettsnæring allerede står for et enormt konsum av forsøksdyr. NOAH er bekymret for at den nye forsøksdyrforvaltningen til Mattilsynet vil kunne miste grepet før de blir etablert i forhold til denne næringen. NOAH er undrende til hvem skal kunne ha oversikt der forsøksprosesser skal kunne være «dispensasjonsfrie». Oksygenmangel er eksempel på identifisert risikofaktor som har vært en hyppig omtalt dødsårsak ved levendelagring av fisk.¹ Hvordan skal det for eksempel sikres at bunnarealet og vanntilførselen på tankene er dimensjonert for å opprettholde oksygenivå? NOAH er bekymret for at uhell eller sedvanlig utprøving og feiling hos næringsaktørene skal kunne føre til høy grad av lidelse hos fisk.

Det er betenkelig at skadeomfang som blodutredninger etter klemskader fra garn vil kunne dekkes til av oppbevaringsperioder i landbasert oppdrett. Garnfiske forårsaker skader til 26 %. Andre eksempler på skade har blitt vist i studier der 16 % av fiskene blir skadet ved linefangst. Videre forekommer skjelltap eller slitasje på skinn hos 12 % av linefiskene og 6 % av snurrevadfisken.³ Sår og skader gir dårlig velferd. Det er hevet over tvil at fisk lider av slike skader. Fisk husker negative erfaringer,^{4,5} og unngår ubehagelige og smertefulle situasjoner.^{6,7} Morfin kan dempe fluktadferd som er forårsaket av smertestimuli.⁸ Sistnevnte indikerer at fisk forholder seg til smertepersepsjon - noe som også er grunnlaget i Dyrevelferdsloven. Levendelagring av skadet fisk er, etter NOAHs oppfatning, meget betenkelig fordi lagringen forlenger fiskens lidelser etter menneske-påførte skader. Skadene blir ikke uten videre behandlet. Dette fører til at mange fisker lider i utreningsmål rundt om i anleggene. Regjeringens satsning på levendelagring i akvakultur er i strid med grunnprinsippene i Dyrevelferdsloven. NOAH - for dyrs rettigheter anmoder Nærings- og fiskeriministeren om å justere forventningene til FoU og næringsutvikling - og ikke legger til rette for praksiser og regler på tvers av Dyrevelferdslovens krav.

Med vennlig hilsen

Siri Martinsen, *Sign.*
Veterinær og leder
NOAH- for dyrs rettigheter

² Laks på land En utredning om egne tillatelser til landbasert matfiskoppdrett av laks, ørret og regnbueørret med bruk av sjøvann. Utført av en hurtigarbeidende arbeidsgruppe på oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet 14. januar 2015.

³ Akse, L.; Joensen, S.; Fangstskader på ferskt råstoff (torsk) levert fra kystflåten Fangstskadeindeks til bruk i mottaks kontroll og kvalitetssortering. Fiskeriforskning Rapport 10/2004 ISBN 82-7251-541-5 ISSN 0806-6221

⁴ Czanyi, V. & Doka, A. (1993). Learning interactions between prey and predator fish. *Marine Behaviour and Physiology* 23, 63-78.

⁵ Beukema, J.J. (1970). Angling experiments with carp: decreased catchability through one trial learning. *Netherlands Journal of Zoology* 20, 81-92.

⁶ Portavella, M., Torres, B. & Salas, C. (2004). Avoidance Response in Goldfish: Emotional and Temporal Involvement of Medial and Lateral Telencephalic Pallium. *The Journal of Neuroscience* 24(9), 2342-2335.

⁷ Yue, S., Moccia, R.D. & Duncan, I.J.H. (2004). Investigating fear in domestic rainbow trout, *Oncorhynchus mykiss*, using an avoidance learning task. *Applied Animal Behaviour Science*, 87 (3-4), 343-354.

⁸ Sneddon, L.U., Braithwaite, V.A. & Gentle, M.J. (2003b). Novel object test: examining nociception and fear in the rainbow trout. *Proceedings of the Royal Society* 270, 1115-1121.